

Raadsvoorstel

Onderwerp

Vaststellen verordening en leidraad voor participatie bij ruimtelijke initiatieven

Begrotingswijziging

Nee

Datum raadsvergadering

7 februari 2023

Portefeuillehouder

D.R. Polman

Organisatie onderdeel

Omgeving en Vergunningen

E-mail opsteller

Bart.Bouwman@stichtsevecht.nl

Telefoonnummer opsteller

+31346254591

Registratie nummer

173614

Aan de gemeenteraad

Voorgesteld Besluit

1. De 'Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' vast te stellen en te publiceren in het Gemeentebblad;
2. De 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' vast te stellen en te publiceren in het Gemeentebblad;
3. De 'Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' en de 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' in werking te laten treden op dezelfde datum als de Omgevingswet in werking treedt.

Samenvatting

De Omgevingswet treedt op 1 juli 2023 in werking. Ter voorbereiding op deze wet moet de gemeente uitvoering geven aan een aantal minimale (voorbereidings)eisen. Een van deze eisen is het vaststellen van een participatieverordening en een participatieleidraad voor initiatiefnemers.

In de voorgestelde 'Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' legt de gemeenteraad onder meer vast aan welke eisen een participatieverslag moet voldoen, hoe het participatieverslag beoordeeld moet worden en wanneer het college instrumenten kan inzetten als de door de initiatiefnemer gevoerde participatie onvoldoende blijkt.

In de voorgestelde 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' wordt aan initiatiefnemers uitgelegd hoe zij participatie vorm kunnen geven. De leidraad is een richtlijn, geen harde regel. De reden hiervoor is dat participatie onder de Omgevingswet

vormvrij is: initiatiefnemers mogen zelf bepalen hoe zij de participatie rond hun ruimtelijk initiatief vormgeven.

Bijlagen

1. Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023
2. Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023

Doel en beoogd maatschappelijk effect

De Omgevingswet treedt op 1 juli 2023 in werking. De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie. De gedachte daarachter is dat de belangen, meningen en creativiteit zo vroeg mogelijk op tafel komen. De wet zegt over participatie: *het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden [...] bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit*. Met belanghebbenden bedoelt de wet burgers, vertegenwoordigers van bedrijven, professionals van maatschappelijke organisaties en bestuurders van overheden. Gemeenten zijn verplicht om voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet participatiebeleid vast te stellen waarin wordt aangegeven aan welke eisen participatie moet voldoen ([onderdeel 9 minimale acties Omgevingswet van de VNG](#)).

De 'Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven' geeft invulling aan deze verplichting. De 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven' geeft inspiratie aan initiatiefnemers om de participatie vorm te geven.

Het doel van participatie is het ophalen van kennis, mogelijke belemmeringen en bedenkingen van belanghebbenden. Participatie betekent niet dat alle partijen het met elkaar eens moeten worden. Participatie geldt in de fase voorafgaand aan de aanvraag. De wettelijke zienswijze- en bezwaar-/beroepsprocedure blijft onderdeel van de besluitvorming op de aanvraag.

Relatie met bestaand beleid en regelgeving

Advies- en participatielijst gemeenteraad Stichtse Vecht 2022

Op 27 september 2022 heeft de gemeenteraad de 'Advies- en participatielijst gemeenteraad Stichtse Vecht 2022' vastgesteld. Hierin heeft de gemeenteraad bepaald in welke gevallen het voeren van participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten verplicht is. In de voorgestelde 'Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' legt de gemeenteraad onder meer vast dat:

- een initiatiefnemer de gevoerde participatie moet verantwoorden in een participatieverslag;
- aan welke eisen een participatieverslag moet voldoen;
- hoe het participatieverslag beoordeeld moet worden en
- wanneer het college instrumenten kan inzetten als de door de initiatiefnemer gevoerde participatie onvoldoende blijkt.

Participatieleidraad Stichtse Vecht

Op 13 januari 2022 heeft de gemeenteraad de 'Participatieleidraad Stichtse Vecht' vastgesteld. In de Participatieleidraad is beschreven hoe de gemeente inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden wil betrekken bij het opstellen van visie en beleid die voor de gemeente gemaakt worden. Bij het vaststellen van de Participatieleidraad is aangegeven dat er een nadere uitwerking ontwikkeld moet worden voor ruimtelijke

initiatieven, aangezien het initiatief daarvan vaak bij inwoners, ondernemers of andere organisaties ligt. In de voorgestelde 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' wordt aan initiatiefnemers uitgelegd hoe zij participatie vorm kunnen geven. De leidraad is een richtlijn, geen harde regel. De reden hiervoor is dat participatie onder de Omgevingswet vormvrij is: initiatiefnemers mogen zelf bepalen hoe zij de participatie rond hun ruimtelijk initiatief vormgeven.

Als de gemeente de initiatiefnemer van een ruimtelijk initiatief is, volgt zij daarbij de 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023'.

Argumenten

1. Onderdeel van de stelselherziening en andere manier van werken

De implementatie van de Omgevingswet wordt gezien als een omvangrijke transitie die naast een stelselherziening ziet op een andere manier van werken (houding en gedrag). Ook de rol van participatie bij de voorbereiding en besluitvorming op ruimtelijke initiatieven verandert. Met het vaststellen van het participatiebeleid en het opstellen van een participatieplan bij ruimtelijke initiatieven wordt invulling gegeven aan deze verandering.

2. Aansprekende voorbeelden

Bij het voorbereiden van de verordening is gebruik gemaakt van de modelverordening participatie van de VNG. Deze modelverordening is sterk uitgebouwd.

Bij het voorbereiden van de leidraad hebben wij ons laten inspireren door de participatieleiden van de gemeente Eindhoven, de gemeente Breda en de gemeente Amstelveen. De voorgestelde 'Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023' stimuleert participatie, ook als dit niet verplicht is. Er is bewust voor gekozen om de leidraad niet te 'juridiseren' en juist in begrijpelijke taal te communiceren.

3. Rol van de initiatiefnemer verandert

In het participatieproces is de belangrijkste rol voor de initiatiefnemer weggelegd. De initiatiefnemer staat aan de lat om een participatieplan op te stellen en uit te voeren en een participatieverslag te maken. In dit participatieverslag wordt verslag uitgebracht over de wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn. In de voorgestelde verordening stelt de raad eisen aan de inhoud van het participatieverslag. De gemeente beoordeelt uiteindelijk of het participatieproces zorgvuldig is doorlopen. De resultaten van het participatieproces worden betrokken bij de integrale besluitvorming.

4. Participatie is vormvrij

De Omgevingswet bevat een verplichting om verslag uit te brengen over 'de wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding

zijn betrokken en wat de resultaten daarvan zijn.’ Dit wordt vastgelegd in de voorliggende verordening. De Omgevingswet zegt niets over het ‘hoe’, de participatie is vormvrij.

De leidraad is opgesteld om initiatiefnemers te stimuleren bij en inspireren voor participatie met hun omgeving. De leidraad vindt zijn grondslag in de voorgestelde verordening (artikel 3 lid 2).

Kanttekeningen

1. Gemeentebrede participatieverordening nog niet gereed

De raad en het college hebben zich het doel gesteld om één gemeentelijke participatieverordening op te stellen. In deze brede participatieverordening worden de juridische kanten van participatie bij het opstellen van gemeentelijk beleid alsmede van participatie bij ruimtelijke initiatieven geregeld. Deze gemeentebrede participatieverordening is, voor zover het een uitwerking is van de reeds vastgestelde Participatieleidraad Stichtse Vecht, op dit moment nog niet gereed.

Vanwege de komst van de Omgevingswet is het belangrijk dat de gemeente tijdig haar instrumenten ten aanzien van participatie bij ruimtelijke initiatieven vaststelt. Daarom is ervoor gekozen om als eerste dit deel aan te bieden aan de gemeenteraad. De voorgestelde ‘Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023’ is zo opgesteld dat deze op een later moment kan opgaan in/uitgebreid worden tot één gemeentelijke participatieverordening.

2. Huidig participatiebeleid blijft bestaan in het huidige stelsel, maar vervalt in het nieuwe stelsel

Participatie bij ruimtelijke initiatieven is niet nieuw. Ook nu wordt een initiatiefnemer van een ruimtelijk plan verplicht om met de omgeving in gesprek te gaan. De gemeenteraad heeft dit vastgelegd in het ‘Spoorboekje Ruimtelijke Plannen 2018’. Het spoorboekje is, vanwege de grote (stelsel)wijzigingen niet van toepassing op ruimtelijke initiatieven die tot stand komen onder de Omgevingswet. De regeling “Spoorboekje Ruimtelijke Plannen 2018” blijft gelden voor ruimtelijke initiatieven die hun aanvang hebben genomen onder de Wet ruimtelijke ordening en/of de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Voor de aangevraagde omgevingsvergunningen wordt het spoorboekje vervangen door de vastgestelde Advies- en participatielijst gemeenteraad Stichtse Vecht 2022, de voorgestelde Verordening participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023 en de Leidraad participatie bij ruimtelijke initiatieven Stichtse Vecht 2023. Voor toekomstige verzoeken om het Omgevingsplan te wijzigen, zal een nieuw spoorboekje worden opgesteld.

3. Afbakening

Dit voorstel gaat over participatie bij ruimtelijke initiatieven. Burgerinitiatieven, participatie bij het opstellen van gemeentelijk beleid en participatie bij de inrichting van de openbare ruimte horen niet tot de scope van dit voorstel.

4. Inwerkingtreding

De inwerkingtreding van de verordening en leidraad worden gekoppeld aan het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet, voornamelijk 1 juli 2023.

Communicatie

Nadat uw raad de voorgestelde verordening en leidraad heeft vastgesteld, zullen deze worden vertaald naar een heldere uitleg voor inwoners, ondernemers en organisaties. Vooraf aan de invoering van de Omgevingswet zal deze uitleg verspreid worden via sociale media en krijgt het een plek op de gemeentelijke website. De media informeren wij met een persbericht.

Evaluatie en aanpassing

Hoewel participatie niet nieuw is, wordt van alle partijen in het omgevingsrecht gevraagd om op een andere manier met elkaar (samen) te werken. De evaluatie van de voorgestelde verordening en leidraad wordt meegenomen in de reeds door de raad vastgelegde evaluatie van de Advies- en participatielijst gemeenteraad Stichtse Vecht 2022.

Financiën, risico's en indicatoren

Hoewel participatie vormvrij is, kan de gemeente wel eisen stellen aan de inhoud. Dit betekent dat de initiatiefnemer bepaalde onderwerpen moet opnemen in zijn participatieverslag. Het risico bestaat dat in de samenleving vormvrij wordt begrepen als inhoudsvrij. Om dit te voorkomen, zal de gemeente goed moeten communiceren wat zij van initiatiefnemers verwacht.

13 december 2022

Burgemeester en wethouders van Stichtse Vecht

wnd. Gemeentesecretaris
drs. M.J.J. Rommers

Burgemeester
drs. A.J.H.T.H. Reinders